

KAO HSZING-CSIEN
(Gao Xingjian)

Augusztusi hó

*Színarabunkban a csan¹ buddhizmus a Tang-dinasztia aranykorától
(VII. század) a kései Tang-dinasztiáig (IX. század) terjedő
kétszázötven évének történetét és legendáit adjuk elő*

Szereplők a színpadra lépés sorrendjében:

HUJNENG, a hatodik pátriárka (633-713)

HATARTALAN KINCS, buddhista apáca

HUNGZSEN, az ötödik pátriárka (602-675)

SENHSZIU, csan mester (kb. 606-706)

LÜ CSEN, festő

HUJMING, szerzetes

JINCUNG, dharm mester

SENHUJ, fiatal szerzetes

ÍRÓ

ÉNEKES LÁNY

FAHAJ, csan mester

HSZÜE CSIEN, udvari küldönc

ŐRÜLT SZERZETES

ÖREGASSZONY

EZ A MESTER, AZ A MESTER, EGYIK MESTER, MÁSIK MESTER, CSENDES MESTER, RENDES
MESTER, IGAZ MESTER, HAMIS MESTER, ÖREG MESTER, NAGY MESTER, SZERZETESEK,
TANÍTÓK, FIATAL SZERZETESEK, HÍRNÖK, KATONÁK, Á, B, C, D, E, F, G, H, I KÖZEMBER.
Összesen több mint harminc szereplő

¹ Csan: a buddhizmus Kínában, a VI. században kialakult irányzata. Követői az „öncélú” filozofálás helyett a praxisra, a meditációra helyezték a hangsúlyt. Az iskola Kínából Koreán keresztül Japánba is eljutott, ahol *zen* lett a neve, és innen került Észak-Amerikába, illetve Európába.

ELSŐ FELVONÁS

Első jelenet

Esős éjjelen szútrát² hallgatni

Hujneng lép a függöny elé. Rövid ujjú kabátot visel, vászonövvvel megkötve. Az övébe baltát csúsztatott. Csupasz lábán szalmaszandál, kezében vasiégű hordrúd. Csattogófa hallatszik a közelből

HUJNENG Tisztelet a nézőknek! Hujnengnek hívnak, eredeti nevem Lu. A hatalmas Tang-dinasztia Csenkuan korszakának tizenkettedik évében születtem Hszincsuban. Apám Fanjangból származik. Régen hivatalnok volt, de magára haragította az udvart, és megfosztották hivatalától. Száműzött szüleimmel együtt a barbár délre kerültem. Fiatalon elvesztettem apámat, anyám pedig Nanhajba költözött. Fát vágok, eladom, ezzel keresem a betevőt.

Felmegy a függöny. Felerősödik a csattogófa hangja. A színpad közepén oltár, lámpás pislákol rajta, égő füstölő ereget füstkígyókat az ég felé. Határtalan Kincs szerzetesi ruhát visel, a feje kék vászonba burkolva. Az oltár előtti gyékényszőnyegen ül, meditációs testtartásban, háttal a közönségnek, majd az oltár felé hajol. A csattogatóval ritmikusan tagolja a szútrát, amelyet olvas. Motyog, nem érteni a szavakat. Hujneng odalép hozzá, mozdulatlanul hallgatja

HATÁRTALAN KINCS *(abbahagyja a csattogtatást, de nem fordul a férfi felé)*

Ki vagy?

HUJNENG Fát hoztam.

HATÁRTALAN KINCS Tedd a konyhaajtó mellé.

HUJNENG Már odatettem, feltornyoztam.

HATÁRTALAN KINCS Esti szútraolvasásomat végzem. Kérlek, gyere a pénzedért holnap reggel!

HUJNENG Nem kérek én pénzt szerzetestől.

² Szútra: hindu vagy buddhista „szent szöveg”. A buddhizmusban elsősorban Buddha kinyilatkoztatásainak leírt formája.

HATÁRTALAN KINCSE Amitábha!³Áldott legyen a neved! (*Hármat csattogtat, majd hirtelen abbahagyja*) Akkor miért nem mész a dolgozóra?

HUJNENG Szeretném hallgatni a szent szöveget.

HATÁRTALAN KINCSE (*feláll, megfordul*) Este van, be kell zárni a kolostorkaput.

*Felnéz, most már látni ragyogó szemét, finom vonásait.
Legszebb éveiben jár, elragadóan gyönyörű*

HUJNENG Majd én bezárom a kaput, ne legyen vele gondod!

HATÁRTALAN KINCSE Ha szútrát akarsz hallani, gyere kora reggel. Hajnalban, az ötödik dobütés után kezdjük a reggeli felolvasást. Hallgasd akkor a szöveget!

HUJNENG Mielőtt a kakas hármát kukorékolna, én már a hegyet járom, tűzifát vágok, így nem lehetek itt a reggeli felolvasáson. Szegény a családom, idős anyámat is segítenem kell. Remélem, nem vetsz meg ezért.

HATÁRTALAN KINCSE Buddha tanítványai meg akarják szabadítani az élőket a szenvedéstől. Hogy lenne helye itt a megvetésnek?

HUJNENG Zavarna, ha maradnék egy kicsit, hogy hallgassam a szent szöveget?

HATÁRTALAN KINCSE Bizonyára ismered a templom mindenki számára világos szabályait. Apáca vagyok, de nő is, ezért nem lehetek késő éjjel egy férfi társaságában. Ha valóban be kívánsz lépni Buddha kapuján, vidd el ezt a szöveget, és olvasd gyakran, gyűjts érdemeket az olvasással.

HUJNENG Ha akkorák lennének az írásjegyek, mint egy merőkanál, akkor sem tudnám elolvasni őket. Szegény családból származom, nem tanulhattam; az írott szöveg számomra érthetetlen.

HATÁRTALAN KINCSE (*magában*) Mitévő legyek? A szerzet tagjaként kerülnöm kell a férfiakkal való érintkezést! Csakhogy lassan itt az ősz, korán jött a hideg, eső dobol a banánleveleken, és hosszú az éjszaka... A fiatal favágó azért nem hagyja el a kolostort, mert mellettem akar lenni. Mit tegyek? Mit tegyek, Amitábha Buddha?

HUJNENG Olvasd a szöveget, ne törődj mással! Én meg csendben hallgatom, nem foglak zavarni!

HATÁRTALAN KINCSE Ha nem érted az írásjegyeket, hogyan érthetnéd meg Buddha szavát? (*Keltőt csattogtat, majd elgondolkozik*) Hátsó szándék vezérelné?

³ Amitábha Buddha: a Végtelen Fény buddhája, akit a Tiszta Föld-iskola hívei tisztelnek. Az irányzat ma is a *mahájána* buddhizmus egyik legnépszerűbb formája. Amitábha, miután látta az érzőlények szenvedéseit, megfogadta, hogy tökéletes országot hoz létre azon lények megmentésére, akik képtelenek a nagy erőfeszítést igénylő vallásos önmegtartóztatásra. Ő maga annyi érdemet halmozott föl, hogy elérte a buddha-állapotot, és megalapította a szennytól és kísértésektől mentes Tiszta Földet, ahonnan sokkal könnyebb elérni a teljes megvilágosodást és az újjászületést.

HUJNENG Nem írásjegyekkel gondolkodunk. Buddha természetét, mély bölcsességét nem lehet csupán írásjegyeken keresztül megérteni. Meg aztán, miért lenne akadály, hogy nem ismerem az írásjegyeket? Kérlek, olvasd, és engedd, hogy hallgassalak!

*Határtalan Kincs visszaül előbbi helyére, csattogtat,
és gyorsan olvasni kezd*

HUJNENG Túl gyorsan olvasol!

Határtalan Kincs lesújtó pillantást vet Hujnengre

HUJNENG Ha túl gyorsan olvasol, a szavak nem jutnak el a szívedig.

Határtalan Kincs csattogtat, és lassan olvas

HUJNENG Most meg túl lassú. A széteső mondatok megtörik a gondolat ívét.

HATÁRTALAN KINCS Akarod hallani a szöveget?

HUJNENG *(közelebb lép, testét meghajtvva mutatja, hogy koncentrálni)* Csupa fül vagyok!

HATÁRTALAN KINCS *(magában)* Idegesítő alak! *(Folytatja a csattogtatást)*

Zene

HUJNENG *(magában, az apácát nézve)* A szerzetesi gondtalanságban vajon mi bánthatja őt?

HATÁRTALAN KINCS *(magában)* Favágó, nem ismeri az írásjegyeket! Hogyan olvassak, hogy megértse? *(Összedörzsöli a kezét)* Vágd, vágd, vágd, vágd el tévképzeteit!

Lehajtja a fejét, leveszi kopaszra borotvált fejéről a kék kendőt. Szembefordul Hujnenggel. Magas hangon énekelni kezd

Határtalan Kincs vagyok,
Határtalan gonddal teli.

HUJNENG *(énekel)*

Borotvánd bár le a hajad,
A gondtól megválni oly nehéz.

HATÁRTALAN KINCS *(énekel)*

Nap után nap,
Tavasztól ősziig,
Egyetlen lámpásom,
Egyetlen társam.

HUJNENG *(énekel)*

Felkel a nap, majd lenyugszik,
Vágom a fát, hátamra veszem,
Eladom, majd vágom megint.

HATÁRTALAN KINCS *(énekel)*

Hosszú az éj, végtelen,
Ki értené a bánatom?

HUJNENG *(énekel)*

Év után év,
Mihez is kezdenék?

HATÁRTALAN KINCS *(énekel)*

Határtalan Kincs vagyok,
Határtalan bánat.

HUJNENG *(énekel)*

Nem értem, miért...

HATÁRTALAN KINCS *(énekel)*

Éji eső ver banánlevelet,
Elcsitul-e a szél,
Eláll-e az eső valamikor?

HUJNENG *(énekel)*

Gondolatra gondolat,
Elvágnám, de nem tudom,
Megtartanám, de nem lehet.

HATÁRTALAN KINCS *(énekel)*

Szakadatlan a megbánás,
Végtelen a büntudat,
Végtelen, végtelen a bánat.

HUJNENG *(énekel)*

Bóधीhoz⁴ vezet-e a baj?
A túlparton van-e a Nirvána?

*A színpad elsötétül. Hujneng előrelép, háta mögött lemegy a függöny.
Egyet csattan a csatlogófa*

HUJNENG Mondják, hogy egy nap Hujneng eladta a fát a piacon, majd egy üzletbe térve egy emberbe botlott, aki az ajtó előtt a *Gyémánt szútrát* olvasta fennhangon. Hallgatta Hujneng a szútrát, és hirtelen megvilágosodott az elméje. Honnan való ez a szútra, kérdezte az embertől. Felkerestem a Sárgaszilva-járás Keleti-hegy templomában az öreg Hungzsen mestert, tőle kaptam a szútrát, válaszolta amaz. Hungzsennek ezer tanítványa van, szerzetesek,

⁴ Bóधी: a dolgok természetének megértése, megvilágosodás.

közrendűek egyaránt. A mester ezzel a szútrával ébreszti fel a tudatukat, hogy egy csapásra megértsék a dolgok igaz természetét. És nyomban Buddhává válnak.

Csend. Hujneng tűnődik, majd elhagyja a színpadot

Második jelenet

A Keleti-hegy templomában átadják a dharmát⁵

*A rizshántoló nehéz puffanásait hallani. Színre lép Hungzsen. Megáll, fülel.
Besiet a jóképű és közkedvelt Senhsziu*

HUNGZSEN *(üdvözlő kéztartással)* Senhsziu mester!

SENHSZIU Igenis, pátriárka. *(Ő is kezét összetéve üdvözlí Hungzsent, figyelmes tekintettel, mozdulatlanul áll)* Miben lehetek szolgálatodra?

HUNGZSEN Ki hántol rizst a terem előtt?

SENHSZIU Egy fiatal szerzetesjelölt, világi nevén Lu; mi Hujnengnek hívjuk, s ha jól tudom, még nem esett át az avatási szertartáson. Nyolc hónapja van itt. Érkezésekor színed elé vezettem, nagymester.

HUNGZSEN Már emlékszem. Délről jött barbár. Alig szólalt meg, máris buddha akart lenni!

SENHSZIU Micsoda önhittség! Nagydarab, faragatlan déli barbár⁶ létére feleselni mert a nagymesterrel!

HUNGZSEN *(elmosolyodik)* Ugyan, nincs jelentősége. Ami a szívéen, az a száján.

SENHSZIU Igaz, legalább őszinte. Egész nap csak rizst hántol, nem sokat beszél.

HUNGZSEN Ritkán szól, de amit mond, célba talál. Emlékszel, mit mondott északiakról és déliekről? Hogy az embereket feloszthatjuk így, de Buddha természetét aligha? És hogy buddha-természetük tekintetében vajon mások-e a nem szerzetes barbárok, mint bárki más?

SENHSZIU Mégiscsak esztelen beszéd volt!

HUNGZSEN Nem egészen. Nem oktalan módjára tekint a dolgokra. Ma beszélni fogok a Nagy Szútra-csarnokban. Hívd össze a szerzeteseket és a segítőket! A harang szavára hagyjanak félbe mindent, és gyülekezzenek. A kolostorban vendégeskedők is jöjjenek. Mondanivalóm van mindannyiótok számára!

⁵ Dharma: a buddhizmusban – és ebben a szövegben is – elsősorban Sákjamuni Buddha tanítását jelenti. A buddhista filozófiában még elemi létezőt, „fenomén”-t is jelent.

⁶ Déli barbár: a kínai világban barbárnak tartottak minden, nem a kínai kultúra által meghatározott népet, népcsoportot, így a hajón érkező európaiakat is. Hujneng a fővárostól távoli, délről származott, írástudatlan volt, ezért tartja barbárnak a klasszikus műveltségű Senhsziu.

SENHSZIU Értettem, nagymester. Jöjjön Lu festő is, akitől a *Lankavatara szútra változása és a Buddha átadja köntösét* című freskókat rendeltük?

HUNGZSEN Rá nem tartozik a mondandóm. Hadd elmélkedjék tovább magában! Kimeszelték már a folyosót?

SENHSZIU Nyugodt lehetsz, nagymester! Fehérek, tiszták a falak, holnap reggel megkezdheti a munkát a festő.

HUNGZSEN Ha nincs más közlendőd, most hagyj magamra.

SenhszIU el. Hungzsen a rizshántolás neszeit hallgatja. Megkondul a harang, a rizshántolás abbamarad. Egyesével megjelennek a szerzetesek, Hungzsen az emelvényre lép. Elhallgat a harang

HUNGZSEN *(az emelvényről)* Tanítványok, szerzetesek, nyugodt legyen a szívetek!

A jelenlévők összeteszik a kezüket, fejet hajtanak

HUNGZSEN Röviden szólok hozzátok, hisz már elmondtam korábban, ami elmondható. Az elmondható amúgy sem Buddha igazi tanítása. Ti magatok keressétek a megértést! Egész nap tüsténkedtek, szolgáljátok Buddhát, hogy erényt kovácsoljatok, ám a születés és a halál kérdését nem teszitek föl magatoknak! Mire törekedhet, aki nem jut ki a születés és halál keserű tengeréből? Ha elveszítettétek igazi természeteteket, mire szolgálnak majd az erények? Azt hiszitek talán, így is megszabadulhattok a szenvedéstől? Mit néztek? Ne engem néztek, hanem menjetek, és nézzetek magatokba! Térjete vissza a szobátokba! Ha már bírjátok a tudást, saját magatoknak kell elérnetek a megvilágosodást, megszereznetek a belső pradzsa⁷ bölcsességet.

A jelenlévők tanácstalanul egymásra néznek

Nem azért jöttetek a templomomba, hogy Buddhát keressétek? Mindannyian írjatok egy gatha⁸ verset, és hozzátok el nekem. Aki a versével bizonyítja, hogy megértette Buddha igazságát, annak átadom a dharmát, örökül kapja köpenyemet és alamizsnás szilkémet, amelyet Bódhidharma⁹ óta öt nemzedék adott át egymásnak. Ő lesz a hatodik pátriárka.

Hungzsen elhagyja a színpadot. A tömeg értetlenül felzúdul. SenhszIU zavartan, lehajtott fejjel álldogál a szélen

⁷ Pradzsa: bölcsesség, a buddhista tanítás megvilágosodáshoz vezető megértése.

⁸ Gatha: a buddhista szútrák verses formája.

⁹ Bódhidharma: szakállas, kék szemű szerzetes, aki a csan buddhizmus alapjául szolgáló tanítást az V-VI. században Indiából Kínába vitte. Az első csan pátriárka. Életének majd minden mozzanata legendává lett.

TÖMEG Nézzétek, nézzétek! – Mi a fenét nézel? A lábamra léptél! – Senhsziu mester biztosan megértette. – Nem véletlenül lett ő a vezető oktató. Ne vesztegessük tovább az időnket! – Semmi baj, meglátjátok, Senhsziu mestert illeti meg a dharma, nekünk csak annyi dolgunk lesz, hogy kövessük őt, és olvassuk a szútrát.

Hujming, a harcos szerzetes peckesen keresztüllépdel a termen

TÖMEG Hujming mester! Megértetted?

Hujming ügyet sem vet rájuk. Elhagyja a színpadot

TÖMEG Vajon megértette-e? – Éppen ő? Harci dolgokban jártas, de itt most írásról van szó! (El)

SENHSZIU *(kezét tördelve sétál fel-alá, magában beszél)* A nagymester ezer tanítványa közül egy sem mer gathát írni. Én vagyok közöttük az első, nekem mindenképpen írnom kell. Mintha arra törnék, hogy megkaparintsam a pátriárkaságot... Pedig ez nem helyes gondolat. Nem vezetheti kényszer az életemet. *(Tűnődik)* De ha nem írok gathát a pátriárkának, akkor sosem tudja meg, milyen mélyen megértettem a tanítást, és nem hagyja örökül nekem a dharmát. Mit tegyek? Mit tegyek? (El)

Csend. Elsötétül a színpad. Az éjjeltőr dobolni kezd. Kezében gyertyával belép Senhsziu. Óvatosan tekinget jobbra-balra

SENHSZIU Túl vagyunk már a második éjszakai dobszón, elcsöndesedtek a szobák. Amikor beléptem a szerzetbe, nem akartam mást, csak szolgálni a pátriárkát, megtisztítani az elmémet, eloszlatni a kételyeimet. Nem törtettem, nem akartam a pátriárka helyére lépni. A nagymester most tovább kívánja adni a köpenyt és az alamizsnás szilkét, de valódi szándékát nem látjuk át. Mitévő legyek? *(Hallgatja a dobpergést)* Szerencsére senki sem tudja, hogy itt vagyok. *(Ecsetet vesz elő a ruhaujjából, lekapja a sapkáját, és gyorsan írni kezd a falra; rögtön olvassa is)*

Bódhifa¹⁰ a test,
Ragyogó tükör az elme,
Töröld mindig tisztára,
Ne érje por sosem. (El)

¹⁰ Bódhifa: a hatalmas fügefű (*ficus religiosa*) Bodhgajában, amely alatt Sákjamuni Buddha elérte a megvilágosodást, a bódhit.

Harangszó hív a reggeli felolvasásra. A szerzetesek sorban a színpadra sietnek, közben megvirrad. Eszközeit cipelve, kissé imbolygó léptekkel belép Lu Csen, a festő. Zene ütősökkel

LU CSEN Lu Csen vagyok, a csodás ecsetű festőmester! Festettem én már égi istent, pokolbéli démont, Nyugati Királyanyát, Ökörfejűt és Lóarcút, a pokol kapujának őreit, királyt, hadvezért és minisztert, öltözőszobát és könyvtárat, belső szobák titkait. Ragyogó színekben, valósággal életre keltek a részletek. Csak egy képet nem festettem meg soha, a Nyugati Mennyszágból való Bódhidharma mester portréját. Valóban oly hosszú a füle, hogy a válláig ér? És szarvak nőnek a homlokán? Szerencsére már senki sincs, aki látta volna őt életében. *(Felpillant)* Mi történt? Tegnap még tiszta, fehér fal volt itt, mára meg feliratot mázolt rá egy gonosztevő. Pedig nem hitvány vázlatpapír ez a fal! Ha Bódhidharma portréja rákerül, szent hely, a buddhák iránti tisztelet helye lesz! Hogy becsteleníthették meg így?

Fiatal szerzetes siet a színre

FIATAL SZERZETES Lu mester, mi lelt? Fáj a lábad?

LU CSEN Kutya baja a lábamnak, köszönöm, de nézd csak ezt a falat! Ki lehet az átkozott, aki összerondította?

FIATAL SZERZETES Keszekusza mázolmány, nem tudom, ki tehetette.

Öreg szerzetes lép be, a falra pillant

ÖREG SZERZETES Amitábha buddha! Hívjátok gyorsan a pátriárkát!

Fiatal szerzetes futva el. Betódul a tömeg, a fal előtt tolongva találgatják, ki mázolhatta oda a szöveget. Megjelenik Hungzsen

HUNGZSEN *(elgondolkodva)* Üres mind, ami forma... Lu mester, nincs már szükségünk a festményedre! Mivel messziről jöttél, fogadd el hálánk jeléül ezt a három ezüstöt. A vers pedig maradjon a falon, olvassátok, és lelkigyakorlat közben gondoljatok rá! Aki e vers szerint tud élni, nem zuhan a pokol mélyére. Szép munka! Szép munka!

A tömeg olvassa, hangosan ismételteti a verset. Lu köszönetet mond Hungzsennek, és távozik a színről. Belép Senhsziu, megtorpan, fejét lehorgasztva áll. A tömeg üdvözlí, majd kivonul

HUNGZSEN Te írtad ezt a gathát?

SENHSZIU *(előrelép, meghajol)* Tudom, vétkeztem. Nem szabad a pátriárka helyére törnöm. Egyetlen reményem, hogy nagymesterem megkönyörül rajtam,

megszán, és eldönti, hogy elegendő-e a bölcsesség, amelyet a dharmáról szerzetem.

HUNGZSEN Csak az ajtóig értél el, a szobába még nem léptél be.

SENHSZIU Mester, magyarázd meg oktan tanítványodnak, miért!

HUNGZSEN Állj fel! Ha végső megvilágosodást keresel, előbb saját természetedet vizsgálj meg!

SENHSZIU Hogyan vizsgáljam meg saját természetemet? Alázatos tanítványod nem érti szavaidat!

HUNGZSEN Helyezd nyugalomba elmédet, és írd nekem még egy gathát! Ha belépsz az ajtón, átadom neked a dharmát, a köntöst és az alamizsnás szilkét.
(El)

SenhszIU a távozó Hungzsen után néz, majd ő is elhagyja a színpadot. Rizshántolás hallatszik. A színpad hátsó részén Hujneng tapossa a rizshántoló emelőjét. A derekára erősített hatalmas kő szándékosan teszi még nehezebbé a munkáját. Fialat szerzetes lép a színre

FIATAL SZERZETES *(énekelve)*

Bódhifa a test,

Ragyogó tükör az elme...

HUJNENG *(abbahagyja a munkát)* Fialat szerzetes, miről énekelsz?

FIATAL SZERZETES A pátriárka utasítása, hogy SenhszIU mester versét szavaljuk, mindenkinek fejet kell előtte hajtania! *(El)*

*Elhalkuló énekeszó a színpadon kívülről. Tagoltan éneklük:
„Töröld mindig tisztára, ne érje por sosem...” Hujneng leoldja derekáról a követ, és tekintetével az éneklés forrását keresi. Kimegy. Abbamarad az éneklés. Csattogófa hangja. Lu Csen eszközeit cipelve besiet a színre.
Hujneng a másik oldalról lép be*

HUJNENG Festő uram...

LU CSEN *(meglepődik)* Ó!

HUJNENG Miféle szútrát írtak a falra?

LU CSEN Tekergőznek az írásjegyek, mint megannyi fekete kukac, de nincs bennük élet. Említésre sem méltók!

HUJNENG Festő uram, felírnál nekem néhány mondatot a falra?

LU CSEN Cinóbervörössel vagy gyémántzölddel?

HUJNENG Fehér a fal, a fekete lesz a legjobban olvasható.

LU CSEN Öt árnyalata is van a feketének, meg aztán lehet sötét vagy világos, csillogó vagy fénytelen.

HUJNENG Válassz helyettem.

LU CSEN Pecsetírás, hivatali írás, folyóírás, fűírás legyen, vagy egyszerű mintaírás?

HUJNENG Jól megrajzolt írásjegyek legyenek, a többi nem számít!

LU CSEN Mondd hát, és Lu festő máris ecsetet ragad! *(Ruhaujjába nyúl, tust és ecsetet vesz elő)*

HUJNENG

Nem fa a bódhi,
Nem fényes a tükör,
Buddha mindig tiszta,
Hogy szennyezné be bármi?

LU CSEN *(ecsetjét forgatva ír)* Így ni, már kész is.

Hujneng csendben el

LU CSEN *(csodálattal ingatja a fejét)* Ez ám a velős gondolat! Nagyszerű gatha!

Hátrafordul, de Hujneng már nincs ott. Lu Csen elrakja eszközeit, hátára veti a zsákját, és távozik. Rizshántolás hallatszik. Elsötétül a színpad. Hujneng a hántolóval dolgozik. Feltámad a szél. Színre lép Hungzsen, kezében lámpás. A falhoz emeli, olvas, majd elfújja a pislákoló fényt. Egyre erősebben fúj a szél. Hujneng abbahagyja a munkát, leoldja a derekára kötött követ

HUJNENG *(néz a sötétbe)* Ki van ott?

HUNGZSEN Egy öreg szerzetes.

HUJNENG A nagymester még nem vonult vissza?

HUNGZSEN Valami nyugtalanítja az elmémet.

HUJNENG Meg lehet tőle szabadulni?

HUNGZSEN *(kétszer ráüt a hántolóra a lámpás rúdjaival)* Fehér-e már a rizs?

Hujneng bambuszkánállal bambuszkosárba meri a zizegő rizst

HUNGZSEN *(Hujnenghez hajolva a fülébe súgja)* Gyere a szobámba, beszéllek neked a dharmáról! *(Kilép a sötétbe)*

Hujneng felegyenesedve fülel. Elcsitul a szél. Oldalról Hujming bukkan fel: tuskón egyensúlyoz fél lábon a dobállvány előtt, kezében alig pislákoló füstölő. Elbóbiskol, a teste megroggyan, Hujneng lefordul a tuskóról. Az eséstől feleszmél, dobverőt ragad, háromszor megüti a dobot

HUJMING Hujming, Hujming, méltó vagy-e a hírnévre egyáltalán? *(Megrázza a fejét)* Magas vagy, daliás, magas rangú, harmadik rendfokozatú tábornok, de mire mész vele? Azért jöttél a pátriárkához, hogy valóban megértsd a dharmát. Tanultál éjjel-nappal, évekig gyakoroltál keményen, de mit értél el? *(El)*

Hungzsen a színpad közepén áll a meditációs ágya előtt, háttal a közönségnek, kezében gyertya. Hujneng lép színre, megáll az ajtó előtt

HUNGZSEN Ki van odakint?

HUJNENG Hujneng közember.

HUNGZSEN Miért ácsorogsz az ajtó előtt?

HUJNENG Tétovázom, mert nem tudom, méltó vagyok-e rá, hogy belépjek.

HUNGZSEN Csak egy lépést kell tenned, hogy beljebb kerülj.

HUJNENG *(hármát lép előre, meghajol)* Tisztelettel várom a pátriárka tanítását!

HUNGZSEN Mit láttál az ajtón kívüli világból, ahonnan jössz?

HUJNENG Ezerfélé, napot, holdat, hegyet, folyót, tovaúszó felhőt, csörgedező vizet, szél fúvását, szüntelenül hulló esőt. Kutyát, lovat, hordszéket, szekeret, hivatalnoksereget és talpnyalóikat. Létezésük tűnékeny pillanat. Láttam kereskedőket, akik egymást túlkiabálva kínálták a portékájukat. Szenvedőket, akik keserűségüket nyelték. Őrült szerelemben égő férfiakat és nőket, akik fenekestül felforgatták az életüket. De most már későre jár, elcsendesedett a világ, csak egy újszülött sírását hallom.

HUNGZSEN Mi van az ajtón túl?

HUJNENG A nagymester meg én.

HUNGZSEN *(nevet)* Mi vagyok én?

HUJNENG Elmebéli gondolat.

HUNGZSEN És hol?

HUJNENG Gondolat követ gondolatot, tehát mindenhol.

HUNGZSEN *(felkiált)* Schol nincs gondolat! Hisz mire lehet gondolni?

HUJNENG *(lehajtott fejjel hallgat, aztán felnéz)* Schol nincs már.

HUNGZSEN Miért mondtad hát, hogy van?

HUJNENG Mert a mester kérdezett...

HUNGZSEN Márpedig nincs!

Erőteltjes dobütés hallatszik a sötétből. Hungzsen megfordul, botot vesz elő, kört rajzol vele a földre

HUJNENG *(lehajol, hogy megnézze a kört, majd kiegyenesedik)* Üres.

Még egy súlyos dobütés. Hungzsen felemeli a botját, és másik kört rajzol. Hujneng felemeli a fejét, mosolyogva Hungzsenre néz. Újabb súlyos dobütés

HUNGZSEN *(nevetve)* Szavaidból látszik, hogy ismered igaz természetedet, eltökélten tanulni vágysz, ég és emberek tanítója, magad is buddha! Bölcsességed átvezet a másik partra!

Negyedik súlyos dobütés. Hungzsen az ágyához lép, egyenes derékkal leül, egyik kezébe veszi a köpenyt, másikba az alamizsnás szilkét

HUNGZSEN Bódhidharma mester akkor viselte ezt a köpenyt, amikor Indiából keletre utazott, és Kínába jött. Hujko, a második pátriárka kapta meg tőle, aki Szengcannak adta át. Szengcan Taohszinnak, és Taohszintól én, Hungzsen kaptam meg. Én pedig most neked, a hatodik pátriárkának adom tovább. Amikor koldulni mentem, mindig magammal vittem ezt a szilkét, amelyet ugyancsak rád hagyok. Ügyelj a gondolataidra, és szabadítsd meg az élőket tévképzeteiktől!

HUJNENG A dharmát elme adja át elmének, mire szolgál hát a köpeny?

HUNGZSEN A köpeny a dharma bizonyítéka, a dharma a köpeny eredete. Nemzedékről nemzedékre száll, hogy sose hunyjon ki az elme lámpása.

HUJNENG *(átveszi a köpenyt és az alamizsnás szilkét, meghajol)* Őszinte köszönetem a nagymesternek!

HUNGZSEN Aki átveszi a dharmát, annak hajszálon függ az élete, és ez mindig, a kezdetektől fogva így volt. Ha itt maradsz, bizonyosan ellened törnek. Jobb, ha távozol!

HUJNENG Hová menjek? Mutass utat, mester!

HUNGZSEN Ebben a templomban már kiapadt a bölcsesség forrása. Nézd ezt a hatalmas épületet! Betölti a füstölők füstje. A hívők mind Buddhát keresik, de csak a hírnév, a jó szerencse mohó vágya hajtja őket. Nem értem, miért ide jönnek, míg az ország belsejében ádáz viták dúlnak, eretnek tanok csapnak össze, és így Buddha törvénye sem virágozhat. A harcnak mindig egy a vége: az eretnekek összefognak a gazdagokkal és hatalmasokkal, hogy kiszolgálják a császári udvart. A hegyvidék déli tájairól jöttél, oda menj hát vissza, ott vonulj el! Csak ezután kezdj fáradozni azon, hogy eloszlass a megtévesztettek tudatlanságát, és segítsd megvilágosodásukat.

HUJNENG Mesterem mihez kezd?

HUNGZSEN Én betöltöttem a sorsomat. Távozásod után elbúcsúzom az emberek világától.

Ötödik súlyos dobütés

HUNGZSEN Kövess! Kinyitom neked a templom kapuját!

Hungzsen kivezeti Hujnenget a sötétbe. Öt dobütés jelzi az ötödik óra kezdetét, majd sokáig zúg a harang. Belép Hujming

HUJMING *(fejcsóválva dörzsöli a szemét)* Tisztán emlékszem, magam zártam be a kaput az este. Az ötödik órában járunk, még csak nem is pirkad, de a kapu már tárva-nyitva! *(Felveszi a földről a kapu keresztrúdját)* A szerzetesek csak az iménti harangszóra keltek, meg sem kezdték a reggeli kántálást.

Tolvajok használhatták a kaput, talán már lopják is a templom kincseit! Tolvaj! Jöjjön valaki! Kapjuk el a tolvajokat! Nem menekülhetnek!

Hungzsen besétál a színre. Szaladgálás, fejtelenség uralkodik

HUNGZSEN Buddha háza a csend helye! Mi ez a lárma?

HUJMING Tárva-nyitva a templom kapuja! Kirabolnak minket!

HUNGZSEN Buddha háza mindig üres, mit lehetne ellopni belőle? Én magam nyitottam ki a kaput. Kihirdettetett a nagy dharma. Nyugtassátok meg elméteket, és gyakoroljátok az erényt!

HUJMING Nagymester, kinek adtad át a nagy dharmát?

HUNGZSEN Egy Hszincsuból származó közembernek.

HUJMING Annak a déli barbárnak, aki rizst hántolt? Miféle erényt gyakoroljunk hát? A nagy dharmát ellopták!

HUNGZSEN Ha így vélekedsz, menj utadra!

HUJMING Gyerünk, fogjuk meg a tolvajt! *(Kiszalad a kapun, kezében a kereszt-rúddal. Hungzsen kivételével mindenki utána)*

HUNGZSEN Gonoszok! Sohasem fogják megérteni...

Senhsziu lép a színre utazóruhában

SENHSZIU Tanítványod szégyelli magát!

HUNGZSEN Hová indulsz?

SENHSZIU Az ország közepébe, hogy tudást szerezzek. *(Meghajol)* Mesterem, vigyázz magadra! *(Kimegy)*

HUNGZSEN *(felnéz az égre)* Ideje elbúcsúzni az emberi világtól. *(El)*

Harmadik jelenet

A dharma menekülése

Hujneng jön be, hátán batyuval. Evező kézmozdulatokat tesz

HUJNENG *(énekel)*

Hömpölyög a folyó,

Hullámot ver a szél,

Magányos csónakom

A Jangce kék vizén.

Rám hagyták a dharmát,

Sorsom menekülés,

Nehéz küzdelem vár

E világi buddhaként.

Hujming lép be a tömeg élén

HUJMING Nézzétek azt a csónakot! Ő lesz az, a büdös mindenit! Ne hagyjátok futni, csapjunk le rá! Nála van az öreg buddha köpenye és alamizsnás szilkeje. Azonnal vissza kell adnia! Mit tátjátok a szátokat? Mozogjatok! Ériük utol!

TÖMEG *(énekelve)*

Túlpartra ne érjen,
Gyorsan, siessünk hát!
Máskülönben bottal
Üthetjük a nyomát!

HUJNENG *(énekel)*

Halandó világban
Kesereg mind, ki él,
De ha buddha-sorsot
Kaptál, sokszorosan nehéz.

Hujneng leveszi a cipőjét, kiugrik a csónakból, futva menekül

TÖMEG *(énekelve)*

A túlparti nagy bölcsességet
Hiába ostromlod nagy sietve,
Bolond, ki fut, s rohammal venné be...

Hujneng mezítláb lép a színpadra, hátán batyu, kezében a cipője

HUJNENG *(énekel)*

Kelj át a folyókon,
Máezd meg a hegyeket.

TÖMEG *(énekelve)*

Keresd az igazat,
Keresd a végtelent,
Legyen nehéz a keresés,
Rögös az út, oly nehéz!

HUJNENG *(énekel)*

Üres kapun nincs bejárás,
Vademberé erdő-szállás. *(Eldobja a cipőt, futva el)*

TÖMEG *(rohan, énekel)*

Keress vagyont és hírnevet,
Tedd könnyűvé tested s lelkedet. *(El)*

*Belép Hujneng, kezében alamizsnás szilke és bot.
Liheg, a földre dobja a batyuját*

HUJNENG *(énekel)*

Csupasz a Taji-hegy orma,
Hideg folyón süvít a szél,
Merre lesz Hujnengnek dolga?
Küldetése csupa veszély.

*Vízcsofogás. Hujneng előveszi batyujából az alamizsnás szilkét,
teleméri vízzel. Hujming lép a színre, kezében husáng*

HUJMING *(kiabál)* Átkozott! Mióta kereslek már! Kóstold csak meg a husángomat! *(Odasuhint, de Hujneng bukfencet vetve kitér a husáng elől, a szilkét nem ereszt)*

HUJMING Add ide nyomban a köpenyt és a szilkét, ha kedves az életed!

HUJNENG *(a szilkét nyújtva)* Tessék, vedd el!

Hujming ismét Hujneng felé suhint, aztán kikapja a kezéből a szilkét

HUJNENG Indulj máris kéregetni!

Hujming elejti a szilkét, amely ripityára törik a földön

HUJMING *(megdöbben, majd feldühödik)* Gonosztevő, összetörted a pátriárka szilkéjét! *(Felemeli a husángot)* Te vagy én, csak egyikünk maradhat! Add ide a pátriárka köpenyét!

HUJNENG Vidd, ha kell!

Kibontja a batyut, előveszi a köpenyt, Hujming leteszi a husángot, és nyúlna is a köpenyért, de remegni kezd a karja

HUJNENG Hujming mester, hát nem tudtad, hogy a dharmának nincs formája?

HUJMING *(letérdel)* Kérlek, bocsáss meg a faragatlan harcosnak! *(Lehajtott fejével)* Bocsásd meg tudatlanságomat, s hogy üldözőbe vettelek. Hisz valóban a dharmát keresem, nem pedig ezt a köpenyt. Kérlek, tanításoddal segíts, hogy megvilágosodjak!

HUJNENG Nem kell mentetetőznöd! Buddha tanításáért jöttél, nyugodjon hát meg az elméd, és figyelj arra, amit mondok! Ha nem gondolkodsz el jóságon és gonoszságon, hogyan nézhetnél szembe igazi valóddal?

Hujming némán hallgatja, ránéz, majd lehajtja a fejét

HUJNENG Menj északra, és segíts, hogy megváltozhassanak az emberek! *(El)*

Hujming üdvözlésre kulcsolja a kezét. Dühös, ideges emberek tódulnak be

TÖMEG Mester, mester, láttad-e a déli barbárt errefelé?

HUJMING Hogy láttam-e? Nem én! Viharos szél fúj a hegyen, sehol egy lélek. Az az ember sántít, alighanem szakadékba zuhant, és felfalták a tigrisek. Nyoma sincs, felejtétek el! MenjeteK, menjeteK, éljeteK az életeteket! (El)

Nagy nehezen feloszlik a tömeg, kiürül a színpad

MÁSODIK FELVONÁS

Első jelenet

Vita a szélről és a zászlóról

Két szerzetes óriási zászlót emel fel a templom központi terméhez vezető lépcsőnél, a füstölőtartó előtt. A zászlón ez olvasható: Nincs születés, nincs megszűnés. Alatta kisebb írásjegyekkel: Dharma Természet Templom

ELSŐ SZERZETES Nincs születés, nincs megszűnés. Mit jelent ez?

MÁSODIK SZERZETES Ne töprengj, csak tartsd a zászlót!

ELSŐ SZERZETES Mégis, mondd, mit jelent?

MÁSODIK SZERZETES Jincung mester hamarosan beszélni fog a csarnokban. Kérdezd meg őt!

ELSŐ SZERZETES Hosszú évek óta élünk a Dharma Természet Templomban, természet szútrát elolvastunk, mégis, ha mesterünk megkérdezné, miféle zászlót tartunk éppen, nem tudnánk válaszolni. Lehet, hogy csak vesztegettük az időt?

MÁSODIK SZERZETES Zászlót tartani is annyi, mint gyakorolni!

ELSŐ SZERZETES Csekély képességűek talán beérik ennyivel.

MÁSODIK SZERZETES Képességeiddel talán többre hívatnál?

ELSŐ SZERZETES Aki nem jut el a dolgok mélyére, hogyan fejleszthetné a képességeit?

MÁSODIK SZERZETES Ne fecsegg már annyit, tegyék a dolgunkat! Húzd magad felé, én pedig kicsit kiengedem.

Kibomlik a zászló, a két szerzetes nézi, ahogy a szél egyre nagyobb erővel kap bele, lobogtatja. Sorban szerzetesek vonulnak be

HARMADIK SZERZETES Micsoda erős szél!

NEGYEDIK SZERZETES Jól kössétek ki, nehogy betörje a fejünket a zászlórúd. Szoros a csomó?

ELSŐ SZERZETES Szoros a csomó, és ép a fejünk.

MÁSODIK SZERZETES Lengjen kedvére a zászló! Ami minket illet, végeztünk a munkával.

Belép az immár középkorú Hujneng. Kenderruhát, szalmaszandált visel, mint a közrendűek. Szemügyre veszi a zászlót. Csönd. A zászló még erősebben, csattogva lobog

HARMADIK SZERZETES Jókora zászló, súlyos lehet. Hogyan tud mégis lengeni?

NEGYEDIK SZERZETES A szél mozgatja, ez a magyarázat.

HARMADIK SZERZETES A szél nem érző lény. Miért mozgatná a zászlót, ha nincs rá oka? Na, ezt magyarázd meg!

ÖTÖDIK SZERZETES A szélnek nincs formája, csak a zászló mozog.

HARMADIK SZERZETES A zászló sem érző lény. Hogy mozgathatná saját magát?

HATODIK SZERZETES Sem a szél, sem a zászló nem érző lény, de mozognak, mert a karmájuk összeköti őket.

HARMADIK SZERZETES A karma az érzők világának sajátja, önmaga nem mozgat. Sem a zászló, sem a szél nem érez, miért mozognak mégis?

Belép Jincung mester

JINCUNG Jó kérdés! Ki tudja rá a választ?

NEGYEDIK SZERZETES Akkor lesz mozgás, amikor feltámad a szél, a mozgás hiánya a szél hiányát jelzi. Ez a szél természete. Látszólag a zászló mozog, de valójában egyedül a szél. Hiba lenne azt hinni, hogy a zászló mozog, nem észrevéve, hogy a magát mozgatni képes szél műve az egész.

ÖTÖDIK SZERZETES Tévedés! Mert míg a zászló tud mozogni, a kőszikla nem. A zászló mozog a szélben, a szikla mozdulatlan marad. Így tehát nem a szél, hanem a zászló természete a mozgás, és hiába mozgatja önmagát a szél, a zászló nem a széltől lobog.

HUJNENG Minthogy nem érző lény sem a szél, sem a zászló, mozgó vagy mozdulatlan természetük sem lehet. Mindkettő ilyen: nem mozog. A mozgás elménk tévképzete. Az eredeti dharma nem tesz különbséget mozgás és mozdulatlanság között. És ez az értelme annak, hogy nincs születés, nincs megszűnés.

JINCUNG Ki mondja?

HUJNENG Egy erre járó közrendű.

JINCUNG Lépj elő, mutakozz be! Mi a neved?

HUJNENG Lu a családnevem, de Hujnengnek hívnak.

JINCUNG Honnan jössz?

HUJNENG A déli hegyekből.

JINCUNG Van mestered?

HUJNENG Egykor Hungzsen mester tanított, a Keleti-hegyen, Csicsouban.

JINCUNG Tudsz róla, hogy mestered már eltávozott ebből a világból?

HUJNENG Igen, és sajnálom, hogy nem tudtam felnőni a bizalmához.

JINCUNG Ma nem olvasok szútrát. Menjete a dolgokra! Beszédem van ezzel a közrendű testvérünkkel!

A szerzetesek elvonulnak

JINCUNG (*suttogva*) Távozása előtt Hungzsen mester elárulta, hogy délre tart a dharma. Te vagy hát a nagybölcseességű?

HUJNENG Engem választott a mester.

JINCUNG Akkor miért késlekedsz a tanítás terjesztésével?

HUJNENG A mester utasított, hogy rejtőzködjem egy darabig, ezért a kantoni Szehuj és Huajcsi járásban, vadászok közt húztam meg magam.

JINCUNG Valóban az ötödik pátriárka, Hungzsen utóda vagy? Mivel bizonyítod?

HUJNENG Birtokomban van a pátriárka köpenye.

JINCUNG Legfelsőbb karma! (*Üdvözlésre kulcsolja a kezét*) Egykor magam is Hungzsen mester tanítványa voltam, de a dharma befogadásához nem szereztem elegendő bölcseiséget. Sosem hallottam szavaidhoz hasonlókat, hozzád képest fecsegés, amit én mondok a Nirvána-szútráról. Kérlek, kövess a csarnokba!

Mindketten el

Második jelenet

A szabályok átvétele

Határtalan Kincs csengőt ráz. Köntöse rongyos, haja leborotválva, lábbelít nem visel. Kezében alamizsnás szilke

HATÁRTALAN KINCS (*hangosan*) Határtalan Kincs a nevem. Apáca vagyok! Határtalan Kincs, határtalan varázs, határtalan mélység, amelyet nem ért senki sem. (*Mosolyog. Megrázza a csengőt*)

A másik oldalról belép Jincung, nyomában szerzetesek

JINCUNG (*hangosan*) Szerzetesek, mesterek, tanítók, üdvözljük templomunkban Hujneng mestert, az ötödik pátriárka, Hungzsen igaz örökösét.

HATÁRTALAN KINCS (*átmegy a színpad elején, énekel*)

Határtalan gondolat, határtalan szövevény,

Határtalan bánat, eloldozhatatlan karma,
Határtalan tengere határtalan fájdalomnak és keserűségnek –

*Hujneng dharmaköntösben, kezét összetéve lép színre.
A szerzetesek üdvözlésre emelik a kezüket*

JINCUNG Kérjük a szabályok három oktatóját, kegyelmes Csekuangot a hszi-csingi Cungcse Templomból, Hujcsing mestert, a szucsoui Lingkuang Templom vezető szerzetesét, és Taojing mestert, a csingcsoui Tienhuang Templom tanítóját, hogy lépjenek előre, és gyűjtsák meg a füstölőket.

A három oktató meggyújtja a füstölőket

HATÁRTALAN KINCS *(énekel)*

Határtalan vágyak, határtalan tévképzetek,
Határtalan imák és határtalan önmegtartóztatás.

*A szerzetesek körbeveszik Hujnenget, és megvizsgálják a köpenyét.
Ámulva kommentálják*

SZERZETESEK Ez valódi! – Sosem láttam hasonlót! – Miből készült? – Igazi selyem?
HUJNENG Pamutból van.

SZERZETESEK Tényleg? Buddha urunkra!

Határtalan Kincs megrázza a dharmacsengőjét, és táncolni kezd

HATÁRTALAN KINCS *(hangosan énekel)*

Tavasztól nyárig, ősztől télig,
Kelettől nyugatig, északról délig,
A tenger szélétől az ég széléig,
Határtalan, mérhetetlen üresség... *(Ei)*

Jincung az emelvényre lép

JINCUNG Gunavarman, a Szung-dinasztia híres mestere építette ezt az emelvényt. Leírták, hogy egyszer majd egy arhat¹¹ lép fel rá, egy bódhiszattva¹² veszi át a szabályokat, ezért most én, a Dharma Természet templomához tartozó Jincung, e szertartás során levágom Hujneng mester haját, és leborotválom a fejét. Kérlek, legyetek tanúi annak, hogy Hujneng átveszi a szabályokat, és a szerzetbe lép.

¹¹ Arhat; bölcs buddhista gyakorló, aki már a teljes megvilágosodás közelében jár.

¹² Bódhiszattva: megvilágosodott lény, aki nem távozik el a nirvánába, hanem a világban marad, hogy segítse a többi lény megvilágosodását.

Csengőszó. Jincung vezeti Hujnenget és a három oktatót. Áthaladnak a termen, majd elhagyják a színt. Csattogófa. A szerzetesek szútrát olvasnak

SZERZETESEK *(együtt)*

Jó emberek, erényes asszonyok,
Bódhiszattvák és mahászattvák,¹³
Ekképp legyen hát,
Fegyelmazzük elménket! *(Sorban el)*

Belép Határtalan Kincs, kezében a dharmacsengővel táncol

HATÁRTALAN KINCS *(hangosan)*

Baj hátán baj,
Tengernyi baj
Az egész világon.

Tömeg tódul be utána

TÖMEG Gyertek, nézzétek! – Örült nőszemély! – Hol? Merre? – Egy apáca! – Apáca, aki megörült?

HATÁRTALAN KINCS Ti vagytok az örültek, nem fér a fejetekbe a megvilágosodás.

TÖMEG Énekelj! Énekelj még! – Adjunk neki két rézpénzt! – Szánjuk meg!

HATÁRTALAN KINCS Inkább én szánlak titeket!

TÖMEG Takarodj, háborodott! – Állj félre az útból! – Halott démon! Nézzétek csúf keléseit!

HATÁRTALAN KINCS Ó, nem az én testemben van a hiba, hanem a tiétekben!

TÖMEG Hagyjátok békén! Dhuta¹⁴ módra gyakorolja az aszkézist. Mindentől szabadulni törekszik. Amitábha!

HATÁRTALAN KINCS *(hangosan énekel)*

Határtalan Kincs, határtalan a kincsed,
Határtalan varázsz, határtalan mélység... *(El)*

Elhalkul a csilingelés

¹³ Mahászattva: a bódhiszattvák közül is bölcsességében kiemelkedő létező.

¹⁴ Dhuta: különösen szigorú, aszketikus gyakorlat a megvilágosodásért.

Harmadik jelenet

A tan hirdetése

Az eső egyre jobban zuhog. A borotvált fejű Hujneng lassan bejön a színpadra. Durva szövésű, rövid köpenyt, kötött szárú nadrágot, szalmaszandált visel. Egy darabig hallgatja az eső szapora kopogását, majd a friss cseppek alá tartja a tenyerét

HUJNENG *(énekel)*

Mint vadászkutya üzte szarvas,
Barlamban, szénán húzta meg magát
Hujneng, a hegyi ember,
És vadászott az életért.
El akarták lopni tőlem a dharmát,
Akár meg is öltek volna érte,
Most mégis egy csapásra
Mesterükként tisztelnek.

Hujneng felnéz, arcára hullanak az esőcseppek. Jincung siet be

JINCUNG Mit csinálsz itt, mester?

HUJNENG Nézem az esőt, és figyelek az elmémre.

JINCUNG A nagyteremben összegyűltek a szerzetesek, hogy meghallgassák, amit a dharmáról mondasz.

HUJNENG A dharmáról nem lehet beszélni. Amiről beszélni lehet, az nem a dharma.

JINCUNG *(türelmesen, leeresztett karral vár)* Buddha urunk örököse vagy, mindannyian rád emeljük tekintetünket, és tisztelettel kérünk, hogy oszd meg velünk a tanítást!

HUJNENG Nem vagyok méltó erre a tiszteletre, sem ilyen szép szavakra. Félek, nem veszitek hasznát annak, amit mondhatok.

JINCUNG Mindennek a karma szab irányt. Ha megvilágosodnak az emberek, határtalan lesz az érdem. Mester, kérlek, öltsd magadra örökölt köpenyed!

HUJNENG Köpeny és köpeny között van-e igazán különbség?

JINCUNG Ha nem a pátriárka köpenyét viseled, csak én tudom, valójában ki vagy. A pátriárka köpenyét felöltve mindenkinek tudtára adod, hogy te vagy a dharma igaz örököse. A buddhista közösségért, a tévképzetek rabjainak megvilágosodásáért kérlek, a dharma köpenyében lépj az emelvényre!

HUJNENG Mi mást tehetnék hát? Bűnbe esek! *(Mosolyogva meghajol)* Menj előre, kérlek! Rövidesen követlek.

Jincung egyetértően visszamosolyog, és távozik. Zúg a harang. Hujneng is el. Sorban szerzetesek sietnek a színre. Belép Jincung. A harang elhallgat

JINCUNG Kétszáz éve, a Déli Dinasztiák idején élt egy tripitaka¹⁵ mester, Igaz Jelentés, aki egy-egy bódhifát ültetett ide, az emelvény két oldalára. Meghagyta tanítványainak, hogy gondozzák a fákat, mert egyszer eljön majd egy bódhiszattva, aki e fák tővében végzi el a legfelsőbb dharmaszertartást. Szerencsés nap a mai, mert beteljesedik a jövendölés! Kérem Hujneng mestert, bódhiszattvát és a pátriárkák igaz örökösét, hogy lépjen az emelvényre, és beszéljen a Keleti-hegy templom iskolájának tanításáról.

Belép Hujneng a pátriárkai köpenyben

HUJNENG (*mosolyogva*) Inkább a fa alá, a hús árnyékba ülnék. Üdvözöllek beneteket, és hadd kezdjem őszinteséggel. Nem tudok olvasni, így a szútrák írásjegyeit sem értem. Ha szútra-magyarázatra vágytok, olvassátok magatok a szövegeket. Mégis megnyílt számomra egy út a *dharmához*, ám ennek nincs neve, és nem fűzhető hozzá szó. Nem látható, és nem hallható. Nincs teste, sem jelentése. Nem nevezhető meg, kifejezni nem lehet. Nincs eleje, és nincs vége. Nincs belseje, sem külseje. Nincsen közepe sem. Nem érkezik, és nem távozik. Nem kék, sárga, vörös, fehér, és nem is fekete. Nem létezik, és nemléte sincs. Nincs oka, és nincs eredménye. Megkérdezem hát a tudós közönségemet, vajon miről beszéltek?

*A szerzetesek összenéznek, nem mernek válaszolni.
Egy fiatal szerzetes, Senhuj feláll*

SZABÁLYOK TANÍTÓJA Fialat szerzetes, mit művelsz?

SENHUJ Nem tudok tovább ülni. Elzsibbadt a lábam.

SZABÁLYOK TANÍTÓJA Akkor távozz! Ne bontsd meg a rendet!

HUJNENG Gyerek még, nem bír hosszan ülve maradni. Hadd álljon! Nos, mindannyiótok elméjében ott van a tanításom, csak még nem értettétek meg saját elméteket, ezért nem látjátok önnön igaz természeteket. Hogyan vélekedtek erről? (*Mosolyog*) Az én tanításomban nincsenek szabályok.

SENHUJ Mester, pisilnem kell!

SZABÁLYOK TANÍTÓJA Mit merészelsz? Ezért büntetést érdemelsz!

HUJNENG Nehogy a végén rosszul legyen ez a gyermek. Engedjétek ki! Hadd menjen!

Senhuj futva távozik. A többiek megkönnyebbülten nevetnek

¹⁵ Tripitaka: a buddhista szövegek kánonja.

SZABÁLYOK TANÍTÓJA Csend legyen! A tanítás komoly dolog!

A szerzetesek elcsöndesednek

HUJNENG Komoly, és mégsem az. A megismerés elménk munkája. Ha felszabadul az elménk, meg is tisztul, és bölcsességre lel.

Lódobogásra emlékeztető dobpergés hallatszik

SZABÁLYOK TANÍTÓJA Mi ez?

Kezében lókorbáccsal tartományi követ lép be

KÖVET Vej Csü prefektus levelét hozom Jincung mesternek, a Dharma Természet templom apátjának!

JINCUNG *(feláll, átveszi a levelet. Elovassa)* Vej prefektus, a kormányzat hivatalnokai és a négy égtáj tudósai tudomást szereztek róla, hogy Hujneng mester, Buddha igaz örököse megtisztelte jelenlétével Nanhaj járást. Kéri a mestert, hogy tárja ki mindenki előtt a dharma igazságának kapuját, válaszson egy szerencsés napot és órát, amikor a *Mahá pradzsnaparamita szútráról*¹⁶ beszél. Legyen ugyanaznap nagyszabású szertartás, hogy minden hívő, közrendű és szerzetes részesüljön az emelvényről elhangzó tanításban, és a jelenlévők megszabaduljanak minden szenvedéstől! A követ várja a válaszod, melyet lovára pattanva azonnal elvisz. Mi a nagymester akarata?

HUJNENG A sors akarata! Válasszunk hát egy napot!

JINCUNG Követ, közölje a mester kívánságát Vej prefektussal.

A követ távozik. Újra pereg a kisdob. Elhalkul a lódobogás

HUJNENG Mára legyen ennyi elég. *(Feláll)*

JINCUNG Térjünk vissza a szobánkba, és gondolkodjunk el a mester kérdésén. Igyekezete így nem lesz hiábavaló, tanítása mindannyiunk épülésére szolgál.

A szerzetesek felállnak, összenéznek, majd kivonulnak. Visszajön Senhuj

SENHUJ Kimegyek könnyíteni magamon, és mire visszajövök, már vége is? Miről volt szó? Miféle dharmáról?

SZABÁLYOK TANÍTÓJA Te mit gondolsz?

SENHUJ Azt, hogy Buddháról volt szó, arról, akiről itt mindennap szútrákat kornyikálnak.

¹⁶ Mahá pradzsnaparamita szútra: a mahájána buddhizmus egyik leggyakrabban olvasott szútragyűjteménye. A szövegek központi tanítása szerint a létezők – beleértve az ént – csupán gondolati formaként léteznek, nincsen önmagukban vett létük.

SZABÁLYOK TANÍTÓJA Vigyázz a szádra, te! Megsértetted a templom törvényeit.

Ezért botozást érdemelsz! Hujneng mester, meg kell fegyelmezni ezt a kis átkozottat!

HUJNENG (*felcsattan*) Nem megmondtam, hogy a dharmának nincs neve? Te meg nevet adsz neki?

SENHUJ A szerzetes kérdésére neveztem meg. Ha nem kérdezi, nem tettem volna.

HUJNENG (*odasuhint a botjával*) Nesze neked! Fáj-e?

SENHUJ Fáj is, meg nem is.

HUJNENG Mi fáj?

SENHUJ A hátsó felem.

HUJNENG És mi nem fáj?

SENHUJ A bot.

JINCUNG Ne bosszantsd tovább a nagymestert! Eridj dolgozdra!

HUJNENG Hogy hívják ezt a kölyköt?

JINCUNG Senhuj a neve. Szútrát tanulni jött ide. Kiutasítom a templomból, ha kívánod.

HUJNENG Ne tedd! Inkább segítsen nekem, kísérjen, legyen támaszom, amikor beteg lábaim elgyengülnek.

JINCUNG Mester, gondoltál már rá, hogy hol lesz a szállásod?

HUJNENG A templom olyan közel van a városhoz, hogy a császári hivatalnokok azonnal értesülnek mindenről, ami itt történik. Ha maradok, többé nem lesz nyugalom ebben a templomban. A hegyekben éltem mindig, legjobb, ha oda térek vissza.

JINCUNG Nagymester, pontosan hová mennél? Legjobb lesz, ha döntésedről a tartomány kormányzóját is tájékoztatjuk.

HUJNENG A nagy tanítás után Sao tartományba, a Caohsi környéki hegyekbe megyek. Időztem már ott, de a sorsom visszahív.

Mindketten el. A színpad mögül halk csilingelés. Megjelenik Határtalan Kincs árnyéka. Zene kíséretében Énekes lány lép színre, a zenekari árokban is énekelnek

ÉNEKES LÁNY (*énekel*)

Formás testben élő

Ezernyi emléked,

Titkos történeteid

Szíved legmélyén

Olykor felidézed, de nem osztod meg.

Határtalan Kincs vagy,

Határtalan Kincs vagyok,

Menni, menni, menni tovább,

Ki érti mindenek velejét?

Hujneng az emelvényen, a pátriárkák köpenyében. Határtalan Kincs árnyéka eltűnik. Tömeg tódul be

HUJNENG (*előad*) Művelt férfiak, művelt nők! Mindenki eredendően rendelkezik a bódhi pradzna bölcsességével, ám az elmét zavaró téveszmék miatt sokan mégsem világosodnak meg. Az én tanításom célja, hogy megszüntesse a gondolatot, módszerem a forma hiányán, a minden ragaszkodáson való túllépésen alapul. Mit értsünk a forma hiányán? Azt, hogy még a formák világában is elhagyjuk a formákat. És mit értsünk a gondolat megszüntetésén? Azt, hogy gondolkodásunk nem szül gondolatot. És hogyan lépünk túl minden ragaszkodáson? Úgy, hogy felismerjük: az igazi emberi természet gyökeréhez csak így áshatunk le. Ne legyen ragaszkodás a gondolatainkban, így ha múltunk, jelenünk és jövőnk gondolatai összekapcsolódnak, lényegi testünk, a dharmakája elszakad fizikai testünktől, a rupakájától. Gondolkodás közben nem szabad ragaszkodnunk semmihez. Elég egyvalamihez ragaszkodnunk, annyi az, mintha mindenhez ragaszkodnánk, hisz gúzsba köt. Gondolatainktól elszakadva azonban kioldunk minden köteléket.

ÉNEKES LÁNY (*hangosan*) A buddhista apáca titokzatossága női titokzatosság, amelyet csak nő fejthet meg. Minden nőt ragaszkodás bénít, ezért nem oldhatja meg egyik a másik baját. De egy nem női szerzetes vajon megoldhatja-e? (*Énekel*)

Gúzsba köt egészen
A szerető szívben lakó bánat,
Átjár, mint a köd, a felhő,
Homályt von köréd, zavarba ejt
A szüntelen szitáló eső,
Félretolnád, elillannál,
De lehet-e vajon megszabadulni?

HUJNENG Művelt közönség! A mahá pradznaparamita szanszkritul azt jelenti: a túlsó part bölcsessége. Aki a megvilágosodás útjára lép, dharmatesté Buddhához hasonlatos lesz. A mahá szó jelentése: nagy. Az elme oly hatalmas kiterjedésű, mint maga az üresség. Benne foglaltatik a nap, a hold, a csillagok, a föld, a hegyek és a folyók, a fák és növények milliárdjai, a jók és a gonoszok, a jó és a rossz törvények, a menny és a pokol. Ez mind része a hatalmas ürességnek. Az emberi természet ugyancsak üres. Minden igazság megtalálható benne, minden élőlény számára felismerhetően. Ám az érdekekben legdúsabb igazsághoz se ragaszkodjunk! Csak káprázat a négy elem, a föld, a víz, a tűz és a levegő, mind csak az üresség része. És míg a tévképzetek áldozatait csupán felolvasni tudják a tanítást, a megvilágosodottak a szívükkel gyakorolják!

TÖMEG (*énekelve*)

Át a túlsó partra,

Ott a nagy bölcsesség!
Káprázat csak a négy elem,
Üres mind, léte nincs.

ÉNEKES LÁNY (*hangosan*) Üres, úgy bizony! Mit tenne egy nő a másik parton?
(*Énekel*)

Ezer szerep, ezerféle pillantás,
Tízezer varázslat,
Térül-fordul a nő,
S átváltozik, nem ugyanaz,
Nő fájalmát hogy is érthetné férfi? (*El*)

HUJNENG Tanult közönség, jól figyelj a szavamra! A megvilágosodás nem más, mint a baj felismerése. Ragaszkodó gondolatunk előbb balgává tesz, második, megvilágosodott gondolatunk azonban megszabadít, és buddhává tesz. Tanult közönségem! Nincsen magasabb bölcsesség a mahá pradzsnaparamita bölcsességénél. Nem kötődik semmihez, nem béklyózza múlt, jelen vagy jövő, de a múlt, jelen és jövő minden buddhája e tanítás jóvoltából világosodott meg. A nagy bölcsesség a túlsó partra kalauzol, és eltünteti az öt szkandha¹⁷ minden baját, szennyét! Aki megérti ezt a tanítást, megszabadul a gondolat, az emlékezés és a ragaszkodás kötelékétől. A bölcsesség jóvoltából nemcsak megfigyelni, hanem másokat megvilágosítani is tud majd. Mi több, a dharmát nem is kell megszerezni, hiszen elég saját természetünkre ráébrednünk, máris buddhává válunk. Buddha minden élőlény! Olvassátok velem!

TÖMEG (*énekel*)

Megfogadtuk, s úgy teszünk,
Hogy megvilágosodjék minden élő,
Legyen bár végtelen a bánat,
Egyenként orvosoljuk a bajt,
Hisz bánat és bódhi ugyanaz,
És buddha mind, aki él!

Színre lép az Iró. Megáll, hallgatja az éneket

HUJNENG Művelt közönség! Úgy tartjuk, hogy végtelen az élők száma, és egytől egyig mindegyikük megvilágosodása a cél, ám én, Hujneng nem cselekedhetem helyettetek, a ti dolgotok felismerni saját természeteteket. Testünkben nyavalyák fészkelnek, oktalanság, tévképzetek lakják be anyagi valónkat.

¹⁷ Öt szkandha: a forma, az érzékelés, a fogalomalkotás, a mentális képzőerők és a tudatosság. Az emberi létező öt összetevője.

Ezért kell belső, igaz természetünkből kiindulva megszabadulnunk tőlük, hisz a pradzna bölcsesség általi megvilágosodás megszünteti az önbecsapás összes válfaját. Minden érző így segítsen magán! Úgy tartjuk, hogy végtelen a bánat, de minden bajt egyenként orvosolni kell, ez pedig annyit tesz, hogy az elménket ködösítő illúzióktól megszabadulva világosodunk meg, és érjük el a buddha-állapotot. Buddha minden érző lény, és érző lény minden buddha. *(Tapsol)*

TÖMEG Hatalmas jóság! Hatalmas jóság!

HUJNENG *(karját nyújtva)* Engedjétek, hogy megtanítsam nektek a formanélküliség szabályait! *(Az emelvényről lelépve sétál a tömeg között)*

TÖMEG *(énekelve)*

Buddha minden élő,
Buddhák vagyunk mind.

Az emberek lehajtott fejjel kimennek. Az Író előrelép

ÍRÓ MESTER, van-e tanításod az én számomra is?

HUJNENG Miről?

Az Író ujjával kört rajzol a homlokára

HUJNENG Tehát bűnben élsz! Gyere máskor.

ÍRÓ Hol talállak meg?

HUJNENG Ha valóban meg akarsz találni, megtalálsz. *(Nevetve el)*

Zene, belép az Énekes lány

ÍRÓ Kisasszony, miről énekelsz nekem?

ÉNEKES LÁNY Szórakoztatás a dolgom. Mi másról énekelhetnék, mint szerelemről és szerelmesek találkozásáról? Mondd, mit kívánsz hallani, eléneklem. Talán a fővárosba igyekszel, hogy hivatalnokvizsgát tegyél? Tehetséges tudósember vagy, aki szomjazza az elismerést?

ÍRÓ Semmi hasznosat nem csinálok, játékkal töltöm az időm. Mégsem szakadhatok el egészen a világtól, hisz magam is része vagyok. Énekelj hát nekem az augusztusi hóról!

ÉNEKES LÁNY De uram, már hogy lenne augusztusban hó?

Elhallgat a zene. Író és Énekes lány el

Negyedik jelenet

A pátriárka távozik a létből

A kisdob a második órát jelzi. Két ór lép a színre

ŐR Hol a templom apátja?

Fahaj lép be négy szerzetessel

FAHAJ Ki merészel ide behatolni? Nem tudjátok talán, hogy a templom a csend otthona?

Megjelenik az örök vezetője

ÖRÖK VEZETŐJE Utat Hszüe C sien tábornoknak, a császári palota eunuchjának!

Egy ór kíséretében bejön Hszüe C sien

FAHAJ Fahaj a nevem. Bocsánatot kérek, amiért nem a főkapunál fogadtam a küldöttséget!

HSZÜE CSIEN Őcsászársága rendeletét hozom. Sietős volt az utam a fővárosból, utaztam éjjel-nappal, megállás nélkül. Kérlek, küldj Hujneng mesterért, hogy átvehesse a rendeletet.

FAHAJ Amitábha! Hívjátok azonnal Hujneng mestert!

SZERZETESEK *(egymásnak adják a hírt)* Császári rendelet! – Csodálatos esemény! – Hívjátok tüstént a nagymestert!

Az egyik szerzetes futva el

FAHAJ Ha tisztálkodni és átöltözni kíván a tábornok, a vendégszoba a rendelkezésre áll.

HSZÜE CSIEN Nem szükséges.

FAHAJ Hosszú évek óta szolgálom a nagymestert ebben a hegyi kolostorban, így nem vagyok jártas a császári rendelet átvételének illő módjában. Kérem a tábornokot, igazítson el, hogy a füstölők is rendben égjenek...

Botra és egy szerzetes karjára támaszkodva belép Hujneng

HUJNENG Fogadd őszinte bocsánatkérésemet! Nem tudom, miért küldött a császár ilyen hosszú útra. Kérlek, mondd el az okát!

HSZÜE CSIEN Hszüe C sien vagyok, az udvari eunuch. Côtien anyacsászárné és Csungcung császár parancsára kérek, vedd át ezt a császári rendeletet!

HUJNENG (*összeteszi a tenyerét, majd átveszi a rendeletet*) Öregségemre is írástudatlan maradtam, megtennéd-e hát, hogy felolvasod őfelsége szavait? Figyelmesen hallgatlak, hogy megtudjam, milyen bünt követtem el.

HSZÜE CSIEN Messze földre eljutott a nagymester kiváló tanítása, égen-földön tisztelik. Miféle bünt követhetett volna el? A palotában is nagy tisztelettel adózik személyének mind az anyacsászárné, mind maga a császár, és szeretnék körükben tudni a mestert, akit most még tízezer li¹⁸ választ el tőlük. Azért küldtek hát, hogy adjam át meghívásukat a nagymesternek. A császári palotában saját templomot kap. Kérem a nagymestert, amilyen hamar csak lehet, készüljön fel az útra, és csekélységem kíséretében jöjjön a palotába!

HUJNENG Öreg vagyok, és beteg a lábam. Nem tudok én már olyan messzire menni.

HSZÜE CSIEN Ugyan! Hoztunk egy paripát a nagymesternek, hogy egy hüvelyknyit se kelljen gyalogolnia, a futárállomásokon pedig megpihenhet. Nincs mitől tartania!

HUJNENG Fájós hátammal nem szállhatok lóra.

HSZÜE CSIEN Akkor majd szekérrel visszük a nagymestert. Feltesszük rá, és le-emeljük róla, a hajtó majd gondoskodik a kényelméről.

HUJNENG Félek, hogy összetörnek öreg csontjaim, mielőtt a fővárosba érnénk, és köszönhetném az anyacsászárnét és őfelségét. Nem engedhetem, hogy a végén őfelsége legyen kénytelen törött csontjaimat összeszedgetni!

HSZÜE CSIEN Császári parancsot teljesítek. Mit jelentsek hát őfelségének?

HUJNENG Szegény ember vagyok. Egyetlen tulajdonom ez a szerzetesi köpeny, amelyet mesteremtől kaptam. Vedd, és add át nevében a császári fenségeknek. Így talán kegyesek lesznek hozzám!

HSZÜE CSIEN A nagymestert kéretik, nem a köpenyét! Mihez kezdene a császár egy rongyos szerzetesi gúnyával? A császár maga írta ezt a rendeletet. Jobb lesz nem ujjat húzni vele!

Hszüe Csien hátralép, keze a kard markolatán

HUJNENG (*meghajol*) Ezt kívánod?

HSZÜE CSIEN Mit ezt?

HUJNENG (*lehajtja a fejét*) Vedd hát el!

HSZÜE CSIEN Mit vegyek el?

HUJNENG Egy öreg szerzetes fejét!

HSZÜE CSIEN Miket beszélsz?

HUJNENG Én kellek a császárnak. Vidd hát a fejem!

HSZÜE CSIEN Őfelségének az a kívánsága, hogy a nagymester a palotában tanítson. Nem a fejére áhítozik!

¹⁸ Li; hagyományos kínai hosszsmérték, különböző korokban más-más értékkel. Ma nagyjából 500 méternek felel meg. Az itt említett „tízezer li” azonban nem pontosan 5000 kilométert, hanem egyszerűen nagy távolságot jelent.

HUJNENG Nagyszerű! Őfelsége is buddhává akar válni.

HSZÜE CSIEN Őfelsége kegyelme messzire elér. Országszerte templomokat építtetett újjá, pénzzel támogatja a buddhista rendeket. Érdemei kiterjednek az egész birodalomra. Szerzetes, ne légy hálátlan!

HUJNENG Amit sorolsz, egy sem érdem.

HSZÜE CSIEN Hogyan lehet hát érdemet szerezni?

HUJNENG A templomépítés, az alamizsnaosztás, a szerzetesek táplálása jó szerencsét hoz. Ám a valódi érdem, a dharma, bennünk lakozik, nem az efféle cselekedetekben. Ez pedig a kung, vagyis természetünk felismerése, és a tö, vagyis az egyenlőség és igazságosság. E kettő összege az erény. Szívünkkel kell megpillantanunk buddha-természetünket, viselkedésünknek pedig tisztelettudónak kell lennie. Gondolataink fogjanak az egyenlőség és az igazságosság jegyében, s ekkor beteljesülnek érdemszerző vágyaink.

HSZÜE CSIEN Magam nem értem ugyan a nagymester szavait, de elmondhatom szó szerint őfelségének, amit hallottam. Mondjam el?

HUJNENG Mindent elmondtam. Nincs több tanításom őfelsége számára. Amikor tévképzetek homályosítják el a valós természetet, minden érző lényt Buddha képvisel. Ám amikor megvilágosodik a valós természet, minden érző lény maga is buddha lesz. Az együttérzés ez, Kuanjin, a könyörület istennője. Az egyenlőség és igazságosság pedig Maitréja,¹⁹ az eljövendő buddha. Hagyj el minden gondolatot, akár jót, akár rosszat érint, és beköltözik elmédbe a természet, elméd megnyugszik, s a tökéletes béke állapotába kerül! Kérlek, eszközöld ki nevemben az anyacsászárné és őfelsége bocsánatát, de Hujnengnek itt, a hegyek közt kell maradnia, hogy meggyógyuljon betegségéből, és vigyázzon a templomra. Mondj köszönetet a nevemben a császárnak jótéteményeiért. *(Összeteszi a tenyerét)*

Hszüe Csién némán hátrál néhány lépést, majd el

SZERZETESEK *(kántálva)* Nagyszerű! Nagyszerű! *(Énekelnek)*

Könyörületes buddha kíván lenni

Maga a hatalmas császár is.

Világok ezreiben mindenhol jelen van

A Tiszta Föld, a Tiszta Föld.

Miért küzdünk? Te meg én?

Miért harcolnak a katonák? Ó, miért?

¹⁹ Maitréja: a buddhista tanítás szerint a Sákjamuni Buddha utáni következő, eljövendő Buddha.

Szerzetesek el. Hujneng hátat fordít a közönségnek. A színpad közepére botorkál, köhög, majd távozik. Elsötétül a színpad. A sötétben melegen felizzik a parázstartó a meditációs kerevet előtt. Hujneng jön be, botra támaszkodik. Másik kezében a pátriárkák köpenye. Köhög, a parázsló faszénre dobja a köpenyt, bottal igazgatja. A felcsapó lángok megvilágítják az arcát. Az immár felnőtt Senhuj lép be. Megáll, figyel.

Hujneng abbahagyja a köhögést, hátrafordul

HUJNENG Visszatért a kis szerzetes ?

SENHUJ Útmutatásodat követve tanítványod körbeutazta az országot. Jártam az északi erdőkben, és eljutottam Senhsziu mester templomába.

HUJNENG Miért jöttél hát vissza?

SENHUJ Senhsziu mester a császár hívó szavának engedelmeskedve a fővárosba ment, őfelsége mestere és a két főváros²⁰ pátriárkája lett. Én pedig visszajöttem, hogy téged szolgálhassalak.

HUJNENG Mit láttál nála?

SENHUJ: És a mester mit látott?

HUJNENG Csúfolódsz tanítóddal? *(Háromszor megüti a botjával)* Fáj, vagy nem fáj?

SENHUJ Fáj is, meg nem is. *(Kuncog)* Senhujnak fáj, de buddhának nem.

HUJNENG Senhuj! Velem ne viccelődj!

SENHUJ *(lesütött szemmel)* Bocsáss meg! Hibáztam.

HUJNENG Én is hibázom. Hol látok, hol meg nem.

SENHUJ *(felpillant)* Szabad tudnom, miért?

HUJNENG Magam elé nézve látom üres és néma természetemet, de oldalvást pillantva semmit sem látok. Pedig se kint, se bent nem vakít káprázat. Van-e még, amit nem értesz?

Senhuj meghajol

HUJNENG Hívd össze a népet a templomba! Ki kell hirdetnem valamit.

Senhuj el. Hujneng felmászik a meditációs kerevetre, és lótuszülésbe helyezkedik. Csengőszó. Szerzetesek kíséretében Fahaj lép be. Abbamarad a csilingelés. Visszajön Senhuj. Oldalt megáll

FAHAJ Mit kíván a mester?

HUJNENG *(abbahagyja a köhögést)* Lépjetek előre! Augusztusban elhagyom ezt a világot. Csupaszon jöttem az emberek közé, és üres kézzel távozom, semmit sem viszek magammal. Amíg el tudom oszlatni a kétségeiteket, amíg bé-

²⁰ Két főváros: Lojang és Csangan, több kínai dinasztia központjai.

kességben éltek mindannyian, elégedett vagyok. Van-e még gyöttrő kételyetek? Addig kérdezzetek, amíg van időm válaszolni!

FAHAJ Ne beszéljen így a mester. Elszomorít mindnyájunkat.

*A szerzetesek lehorgasztják a fejüket, néhányan letérdelnek.
Csak Senhuj marad mozdulatlan*

HUJNENG Ne lógassátok az orrotokat! Nézzétek az ifjú Senhujt! Ő nem búslakodik. Hogyan gyakoroltok ti? Kiért, miért gyötör a bánat? Talán mert aggódtok értem, s hogy távozásom után hová kerülök? Ha nem tudnám, hová igyekszem, nem vettem volna búcsút tőletek. Miért sírtok? Mert nem tudjátok, hová megyek. Csak az életet és a halált látjátok. Miért nem értitek meg, hogy létezik olyan tartomány, ahol nincs élet és nincs halál?

FAHAJ *(közelebb lép)* Mester, van egy kérdésem, csak nem tudom, szabad-e föltennem.

HUJNENG Szabaduljunk meg élettől és haláltól. A csan templomában semmi sem tilos. Tedd föl a kérdésedet!

FAHAJ Miután eltávozott a mester... *(Körülnéz)* Ki örökli a köpenyt és a dharmát?

HUJNENG Mi haszna a köpenynek, ha nincs dharma? A kezdetektől fogva semmi sem létezik. A köpeny, mint minden dologi létező, rajtunk kívül található. Ha megszerzi valaki a köpenyt és a szilkét, annak úgysis felfordulás a vége, és ez romlásba taszítja rendünket. Távozásom után tévtanok pusztítanak majd mindenfelé, ám lesznek, akik szembeszállnak a hazugsággal, és életük árán is küzdenek céljainkért, a rend alapjául szolgáló igaz tanításért.

FAHAJ Bocskásd meg korlátoltságomat, de van még egy kérdésem.

HUJNENG Mondd bátran, ha a szívedből jön!

FAHAJ Míg mesterünk él, vele él a dharma. Amikor mesterünk eltávozik, hogyan lesz módunk meglátni Buddhát?

Csend

HUJNENG Az utánunk jövők majd foglalkoznak a saját dolgukkal. Ti a tiétekkel foglalkozzatok! Elmondtam mindent, amit akartam. Nincs több közlendőm, csak egyetlen mondat. Jól figyeljetek! Sose keressétek Buddhát saját természeteken kívül! Aki így tesz, végtelenül ostoba. Magatokra legyen gondotok! *(Kihúzza magát, lehajtja a fejét)*

A szerzetesek némán elhagyják a színpadot. A meditációs kerevetnek támasztott bot eldől. Hujneng csendben eltávozik. Ezüstcsengő szól halkán, mint a selyem. Lábujjhegyen belép Fahaj. A színpad közepe kifehéredik

FAHAJ Különös! Ezen a forró napon hirtelen fehérbe öltözött a hegy minden fája és virága. Hát mégis van hó augusztusban?

Folyamatos csilingelés. Hirtelen sötétbe borul a színpad

HARMADIK FELVONÁS

Felfordulás a Gyakorlás Csarnokában

*Az Író és az Énekes lány színre lépnek, egyik balról, másik jobbról.
Húros hangszer szól*

ÉNEKES LÁNY *(énekel)*
Augusztusi hó,
Furcsa látvány –

Az Író felnéz az égre, úgy tesz, mintha hópelyhet kapna el

ÉNEKES LÁNY *(énekel)*
Csendes a Cao-hegy,
Árnyék a csipős szellőben.

ÍRÓ *(szaval)* Favágó –

ÉNEKES LÁNY *(énekel)*
Nézd a zöld mezőt,
Keresd a gondolatod,
A hegyes csúcs tetején,
Meg is találsz.

ÍRÓ *(szaval)* Egy nemzedék tanítója!

ÉNEKES LÁNY *(énekel)*
Még a kő is mozdul,
Üzenetet vinne.

ÍRÓ *(szaval)* Egy élet gyötrelme –

ÉNEKES LÁNY *(énekel)*
Lehetne égi ráébredés,
De valójában csak üresség.

ÍRÓ *(szaval)* Játék csupán!

ÉNEKES LÁNY *(pengeti hangszerét, majd emelt fejjel, hangosan énekel)*
Csan-na!²¹ *(Lehajtja a fejét, elhallgat. El)*

²¹ Csan-na: a csan tanítás.

*A színpad fényárban úszik. Sorban mesterek lépnek a színre.
Ez a Mester és Az a Mester előrelép*

EZ A MESTER Hogyan lesz a buddha?
AZ A MESTER Így meg úgy.
EZ A MESTER Mit értesz ezen?
AZ A MESTER Se nem ez, se nem az.
EZ A MESTER (*horkantva*) Kha!²²
AZ A MESTER (*horkanva*) Kha!

Egyik Mester és Másik Mester előrelépnek

EGYIK MESTER Mondd, hol van Buddha?
MÁSİK MESTER Tiszteletreméltóságod lába alatt!

Egyik Mester a lábára néz

MÁSİK MESTER Elrepült!
EGYIK MESTER Nem látom sem itt, sem ott. Hogyhogy elrepült? (*Mozdulatlanul maga elé mered*)

*A két mester összenéz, elnevetik magukat.
Belép Csendes Mester és Rendes Mester. A másodiknál bot*

CSENDES MESTER Mondd meg nekem gyorsan, mi az, hogy buddha?
RENDES MESTER (*suhint a botjával. Mosolyogva odafordul*) Bárkit találjak is el,
nem az.
CSENDES MESTER (*mosolyog*) Akkor miért csapkodsz?

*Rendes Mester hallgat. Csendes Mester tapsol.
Igen Mester és Nem Mester előrelépnek. Az utóbbi kezében edény*

IGEN MESTER (*nevetve*) A kutyának is van buddha-természete?
NEM MESTER Az edényben víz, az égen felhő. (*Igen Mester fejére önti a vizet*)
IGEN MESTER (*döbben*) Mi művelsz?
NEM MESTER (*kuncog*) Oka nincs.

Igen Mester és Nem Mester csendben félrevonulnak. Bejön az Író

ÖREG MESTER Honnan jössz, jó uram?

²² Kha! (*Mai kiejtése: ho!*): – Indulatszó és hangutánzó szó, melyet a csan mesterek helytelenítésre, a kérdés vagy a hibás válasz elutasítására használtak. (Lásd *Kapujanines átjáró: Kínai Csan-buddhista példázatok*. Miklós Pál fordítása. Helikon, 1987, 132.)

ÍRÓ Hátulról!

ÖREG MESTER Hová tartasz?

ÍRÓ (*lehajol, leveszi a cipőjét, megmutatja*) Leesett a talpa.

ÖREG MESTER Mit szeretnél?

ÍRÓ Egy csésze teát.

ÖREG MESTER Eltévesztetted a kaput!

ÍRÓ: Nem én, ámbár nem tudom, lakik-e itt bódhiszattva.

ÖREG MESTER (*rávág a botjával*) Tökfej! Ez csan templom, mi nem tisztelünk bálványokat! Elpusztítottunk minden bódhiszattvaszobrot. Mit keresel te itt?

ÍRÓ Minden élőlény buddha! Csak én ne volnék az?

ÖREG MESTER Haha! Valami íróféle lehetsz!

ÍRÓ A kapun kívül hemzsegnék az élők. De vajon bódhiszattva-e mind...?

ÖREG MESTER Művelt közönség, Buddha háza minden élőlénynek felkínálja a megváltást. Térjen be mind, aki bódhiszattva kíván lenni!

Bejön az Énekes lány és a Közemberek.

Utóbbiak téglát, gerendát, fatöngköt cipelnek. Óriási tülekedés

ÉNEKES LÁNY (*hangszerét pengetve magas hangon énekel*) Csan-na!

Á KÖZEMBER (*gerendát tartva vezényli az éneklőket*)

Jó férfiak, jó asszonyok,

Gyérünk a csarnokba meditálni!

KÖZEMBEREK (*énekelnek*)

Buddha minden élőlény,

Buddhák vagyunk mind.

B KÖZEMBER (*téglákat rak a földre, hogy mint köveken lépkedjen rajtuk. Mind-egyik téglán le is térdel*) Vezessetek a túlsó partra, ha jámborsággal teli a szív, biztos léptekkel, lábnyomot sem hagyva érsz át.

EZ A MESTER (*elemeli a soron következő téglát B Közember elől. Tenyere élével kettétöri, elhajítja*) Rossz karma!

B Közember visszamegy tégláért, Ez a Mester pedig csak tördeli őket

C KÖZEMBER Kungfut gyakorol a mester? Hányat tör ketté naponta?

EZ A MESTER Ha téglá akad az utamba, nyomban eltöröm! (*Újabb téglát tör ketté, darabjait a földre dobja*)

Á KÖZEMBER Így teszel a macskákkal is, mester?

EZ A MESTER Tehetnék-e másként? (*Még egy téglát kettétör, darabjai koppanva esnek a földre*)

D Közember faröngköt cipel, rááll, majd felemeli az egyik lábát, mintha kungfut gyakorolna

D KÖZEMBER Az ég a maga útját járja, a nemes lélek pedig önmagát építi szakadatlan.

RENDES MESTER (*ráüt a farönkre*) Rossz karma ez is!

D Közember leesik a farönkről

AZ A MESTER (*odahajol*) Föl tudsz állni egyedül?

D KÖZEMBER Kibicsaklott a bokám.

AZ A MESTER (*nagy léptekkel el*) Míg helyén a szíved, nem érhet baj.

E Közember kötélmászással próbálkozik. A Közember el

E KÖZEMBER Nagy erényű, kérlek, vess rám egy pillantást! Elég erőse a csuklóm?

F KÖZEMBER (*knétával nagy kört rajzol*) Nemes kiválóságok, adjatok nekem helyet! Míg mások magasra másznának, nekem csak a földön kell egy talpalatnyi hely, ahol a lábam megvetetem.

G KÖZEMBER (*farönkre áll*) Olyan az emberi élet, mint a játék. Ha játszani akarsz, ismerned kell a szabályokat, akkor majd kedved telik benne. De mit is jelent ez? Tudja valaki? (*Lepillant*)

H KÖZEMBER (*kezében bambuszrúddal köröz*) Mit gondolsz, ki van most a középpontban? Én vagy te? Ki ne szeretne istent játszani? Ki érné be pusztai játékkal? Na, mit gondoltok? Ki kering a másik körül?

I KÖZEMBER (*csengőt tartó kezét eltakarja a másikkal, hátrafelé araszolgat*) Vigyázz! Vigyázz! (*Nekimegy a farönknek, G Közember leesik*) Mondtam, hogy menj az útból! Nem hallasz?

B KÖZEMBER (*tovább rakogatja a tégláit a földön*) Mikor hagyod már abba? Idegesítő ez a csilingelés!

Halk gongütés

ÖREG MESTER Ez meg ki lehet? Ki érkezik?

*Erős gongütés. Bejön az Örült Szerzetes, kezében nagy gonggal.
Arcát aranyfesték borítja*

ÖRÜLT SZERZETES Leereszkedett közénk az élő bódhiszattva. Beutazza a világ négy sarkát! (*Integet, táncol*) Felfénylik a jó szerencse csillaga! Pénzeső és kincs hull mindenki fejére! (*Ráüt a gongra, nevetgélve játssza Buddhát*)

Öregasszony lép a színre

ÖREGASSZONY (*tapsol, kezét dörzsöli*) Micsoda kegy! Micsoda kegy!

ŐRÜLT MESTER (*ráüt a gongra, aranyszínű arca most egészen fehér lesz*) Őreg bolond, mindig hangosan röhög... Én vagyok az őrült szerzetes! (*Eltátja a száját, kivillannak aranyfogai*)

ÉNEKES LÁNY (*penget, a színpad közepére érve fejhangon énekel*) Csan-na!

ÍRÓ Csodaszép!

ÉNEKES LÁNY (*megfordul, rámosolyog*) Mit bámulsz?

ÍRÓ Beledobban a néző szíve!

ÉNEKES LÁNY (*finoman ingatja a derekát.*) Csak a halott szív nem dobban bele, ugye?

ŐREGASSZONY Hajdanán én sem voltam rosszabb, de mára egy fogam se maradt, csak a kását tudom megcsócsálni.

ŐREG MESTER Remélem, nem alamizsnáért jöttél, néném. A szerzetesek maguk is rászorulnak...

ŐREGASSZONY Őreg vagy, és szerzetes. Miért félsz még mindig a nőktől?

ŐREG SZERZETES Vigyázz a nyelvedre, öregasszony!

ŐREGASSZONY Csak az igazat mondom! Nem mindegy, miért jöttem? Én talán nem tehetem tiszteletemet a templomban? Kíváncsi voltam, mi ez a nagy felhajtás! Szívesen énekelek is! Vagy attól félsz, az énekem elüzi a bódhiszattvákat?

ŐREG SZERZETES Csináld, amit akarsz! Az én öreg fülem úgysem hall sokat, és látni sem látok jól.

ŐRÜLT MESTER Szerzetes létemre szeretek nagyokat enni-inni. Habzsolok, nem ismerek mértéket! Neked milyen portékád van? Mutasd gyorsan!

ÉNEKES LÁNY Szórakoztatni jöttem, és a művészetemért pénzt kapok, de én magam nem vagyok eladó!

ŐRÜLT MESTER Mi baj lenne abból, hogy eladod a tested? Emlékezz, Buddha még az öreg, bűdös testekben is jelen van.

ÉNEKES LÁNY Figyelj hát, te szerzetes! (*A húrokba csap*)

ŐREGASSZONY Őrült-e valóban ez az őrült szerzetes, vagy csak színleli?

ŐRÜLT MESTER A való nem valós, a valótlanság nem valótlán. Valós vagy valótlán, hol leljük fel Buddha igaz szellemét?

ŐREGASSZONY Őrült vagy. Neked aztán nem jut belőle!

ŐRÜLT MESTER (*kuncog*) Öregasszony, miből nem jut, mondd csak?

ÉNEKES LÁNY (*szaporán penget, fejhangon énekel*)

Augusztusi hó,

De különös,

Csönd honol a Cao-hegyen,

Szépséges árny a tiszta szélben,

Nézd a havas hegytetőt,

Mindannyiunknak üzen!

A zöld mezőben megleled gondolatodat.

Nézd újra, nézd,

És megmozdul még a kő is,
Ő is nekünk üzen.
A megvilágosodás vezet az égbe,
Ám nem más az, mint nagy üresség.

MINDEN MESTER *(énekel)*

A végső tanítás nem tanítás,
A nagy érdemet nem kell gyakorolni.

ŐRÜLT MESTER *(ráhúz a gongra, majd kezével csillapítja a zengést)* A nagy
hangnak nincsen hangja!

EGYIK MESTER Hol lapul a vadmacska?

MÁSİK MESTER Vadmacskát keresel, tiszteletre méltó?

*Belopakodik Á Közember. Rejteget valamit az ingében. Ha megnyomja,
nyávog. Lábujjhegyen settenkedik. Ismét megnyomja a „valamit”,
amely megint nyávog*

AZ A MESTER *(felkiált)* Rossz karma!

RENDES MESTER Kotródj innen!

*Rendes Mester ráhúz a botjával Á Közemberre, aki úgy tesz, mintha
a nyávogást kergetné. Rendes Mester kiabál, nekiesik, vadul püföli.
Céltalan kergetőzés veszi kezdetét a színpadon, gong- és csengőszó
kíséretében. Kitör a káosz*

Á KÖZEMBER *(lohol.)* Fogjátok meg! Ne hagyjátok megszökni!

ÉNEKES LÁNY *(hangszerét pengetve énekel)* Csan-na!

KÖZEMBEREK *(kórusban énekelnek)*

Buddha minden, ami él,
Buddha mi vagyunk.

*Á Közember még mindig négykézláb mászik a színpadon.
A macska nyávog. Általános derűltség*

EGYIK MESTER *(kiabál, szalad)* Tolvaj! Tolvaj! Fogjátok meg!

MÁSİK MESTER A macskát vagy az embert? Melyiket kergessük?

IGAZ MESTER *(ő is kiabál és fel-alá futkos)* Tűz van! Tűz van! Kigyulladt a szer-
zetesek szállása! *(Kirohan)*

HAMIS MESTER Fogjátok meg! Fogjátok meg a gyújtogatót!

CSENDES MESTER Mit beszélsz? Ki gyújtotta fel a templomot?

AZ A MESTER Csak az tudja, aki tette!

ÉNEKES LÁNY *(énekét kísérve)* Csan-na!

ÍRÓ *(hangosan szaval)*

Játsszon, aki játszani vágyik,
Lármázzon, aki lármát kíván.
Saját házában ki zavarhat?

*Egy szerzetes és egy közember lép be. Egyikőjük tolja, másikuk üti a dobot.
Hangos dobolás. Igaz Mester futva érkezik, kezében fáklyával*

IGAZ MESTER Nagytiszteletűek, melyik épület ég?

Á KÖZEMBER *(ordít)* Nem menekülhet a tolvaj! *(Üldözőbe veszi Igaz Mestert)*

IGAZ MESTER Tűz! Tűz! Tűz! *(Körbeloholja a színpadot)*

Á KÖZEMBER Miáú, miáú, miáú - *(lohol Igaz Mester nyomában)*

Igaz Mester futva el

MINDEN MESTER *(körbekergetik a színpadon Á Közembert, közben énekelnek)*

Közrendű és szerzetes, ember mind a kettő,
Bódhiszattva természetük az, ami bennük igaz.

Á Közember futva el

MINDEN KÖZEMBER *(énekelve)*

Nehéz szenvedés az életed,
Pedig hiábavaló minden, és minden szenvedés.

Bejön Igaz Mester, kezében fáklya

IGAZ MESTER Tolvaj! Tolvaj! Kapjátok el a tolvajt! *(Körbeszalad a színpadon)*

TÖMEG *(énekelve)*

Tűz, tűz, tűz, tűz!
Tűz, tűz, tűz -

Á Közember bejön a macskával, és Igaz Mester után veti magát.

Igaz Mester futva el

Á KÖZEMBER Gyújtogat, és tolvajt kiált, mintha rabló kiáltana tolvajt!

Nyávogás hallatszik. Mindannyian Á Közembert kergetik

ŐRÜLT SZERZETES Ő az, a macskás! *(Megüti a gongot, felkacag)*

TÖMEG Elkapni! Elkapni! Ne hagyjátok futni!

Á KÖZEMBER Kíváncsi vagyok, megfogjátok-e! *(Leteszi a macskát. Futva el)*

TÖMEG *(a macska után vetik magukat)* Miáú - miáú - miáú - miáú -

Fáklyával kezében Igaz Mester szalad be

IGAZ MESTER Ég a házam! Lángok emésztik! *(Szájából tüzet fújva, futólépésben el)*
C KÖZEMBER Elszökik a megperzselt macska, léptek dübörögnek, átkozott ez a nap!

HAMIS MESTER

Ennyit tudsz csak összesen,
A másik partot hol lelem?

ÖREG MESTER Amitábha! *(El)*

ÉNEKES LÁNY *(hangosan énekelve)* Csan-na!

MINDEN MESTER és KÖZEMBEREK *(énekelnek)*

Őrült vagy, őrült vagyok.
Őrült vagy, őrült vagyok.
Kis örület mire elég?
Nagy örület tárja fel az igazat!

Á Közember ruhába bugyolált csomaggal jön

TÖMEG *(kiáltozva)* Elkapni! - Ne hagyd szökni! - Álld el az útját! - Kerítsük körbe! - Ne futhasson el!

*Körülveszik Á Közembert. Öreg Mester és Nagy Mester jönnek,
az utóbbi kezében balta*

ÖREG MESTER *(Á Közemberre mutat)* Ez az átkozott kezdte! Ő felel mindenért!

MINDEN MESTER Mi folyik itt?

Á KÖZEMBER *(kuncog)* A macska miatt van az egész -

MINDEN MESTER Hozd ide!

*Á Közember odaadja a csomagot. Nagy Mester a farönkre teszi,
és egy suhintással kettévágja. Csönd. A tömeg eloszlik. Igaz Mester
fáklyával jön, amely azonban nem ég*

IGAZ MESTER Vége.

MINDEN MESTER Minek vége?

Csend. A tűz lassan betölti a színpadot

MINDEN MESTER Menjete! Menjete! Örültekháza lett a csarnok, nincs hol lenetek. Menjete, élje ki-ki a maga életét! (El)

ÉNEKES LÁNY (*hangszerét pengetve énekel*) Csan-na!

MINDEN MESTER (*együtt, énekelve*)
Nagy bölcsesség visz át a túlsó partra,
Nagy kegyelem a nyugodt szív.

MINDEN KÖZEMBER (*együtt, énekelve*)
Téglát hord, akinek az a dolga,
Takarít, akinek az jutott!

Énekelve takarítanak. Az egyik nevet, a másik sír. A harmadik integet, a negyedik maga elé mered. Az Énekes lány csípőjét ringatva a színpad előterébe megy

ÉNEKES LÁNY (*énekel*)
Tollát koptatja az író,
Bárdját meg a hentes,
Egészségben teádat szürcsölgesd,
Betegségben meg nyeld a píruládat.

ÍRÓ (*előrelép, énekel*)
Tésztát keleszt a pék,
Hajnalban kél a trágyagyűjtő.

ÉNEKES LÁNY (*énekel*) Sír a gyermek -

ÍRÓ (*énekel*) Hisz megszületett.

ÉNEKES LÁNY (*énekel*) Nem mozdul a vén -

ÍRÓ (*énekel*) Hisz eltávozott.

ÉNEKES LÁNY (*énekel*) Felgyúlnak a fények, mint megannyi ágyúdörrenés.

ÍRÓ (*énekel*) Dörögnek az ágyúk a túlsó parton.

MINDEN MESTER (*énekelnek*) Mozdulatlan szunnyadnak a holtak -

MINDEN KÖZEMBER (*énekelnek*) Boldogan éljen, aki él!

ÍRÓ (*énekel*) Házat vesz, aki vesz -

ÉNEKES LÁNY (*énekel*) Mosolyt ad, aki árul.

MINDEN KÖZEMBER (*énekelnek*) Alapot rakunk mindennap -

MINDEN MESTER (*énekelnek*) Ha összedől a régi híd, újat ácsolnak helyette.

ÍRÓ (*énekel*) Kezdetektől fogva így megyen a világ -

ÉNEKES LÁNY (*énekel*)

Roskadjon be a Taj-hegy,
Vagy álljon a Jáde-hegy szilárdan,
Az ember mindig a bajt keresi.

ÍRÓ (*énekel*)

Éji eső ver banánlevelet,
Zúgó szélben könnyű szekér suhan tova.

MINDEN MESTER ÉS KÖZEMBER (*énekelnek*)

Ma éjjel vagy holnap reggel,
Egyforma, egyforma, egyforma,
Ma éjjel és holnap reggel,
Egyformán csodálatos,
Egyformán szép!

VÉGE

KISS MARCELL fordítása

Kao Hszing-csien: Táj.